

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP – 4113-001-07/2014

D/14/508

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/14/508 – Prowadzenie gospodarki łowieckiej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Ryszard Staniszewski, gł. specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92341 z dnia 24 listopada 2014 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 1-2)</p> 2. Marek Dudek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93406 z dnia 20 stycznia 2015 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 3-4)</p>
Jednostka kontrolowana	Koło Łowieckie Nr 10 Szarak w Opolu (45-357 ul. 1-go Maja 28 c/15) ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Waldemar Hylla, Prezes Koła <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 5)</p>

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie² działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Formułując powyższą ocenę Najwyższa Izba Kontroli uwzględniła zakres, wagę i skutki ujawnionych nieprawidłowości, które polegały na:

- wydawaniu upoważnień do wykonywania polowania indywidualnego niezawierających niektórych danych określonych w Załączniku Nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie *szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz*³,
- dopisywaniu w wydanych upoważnieniach do polowania indywidualnego kolejnych gatunków zwierząt i sztuk przeznaczonych do odstrzału,
- niezapewnieniu przez Koło wyjaśnienia oraz wyeliminowania rozbieżności pomiędzy treścią wydanego upoważnienia a danymi zamieszczanymi przez myśliwego w sprawozdaniu stanowiącym element tego dokumentu, jak też prowadzenia dokumentacji z polowań oraz pozyskanej zwierzyny, zgodnie z art. 42 b ustawy z dnia 13 października 1995 r. *Prawo łowieckie*⁴,
- wypłacie odszkodowań należnych rolnikom z tytułu szkód poniesionych w uprawach rolnych w 77% prowadzonych spraw po upływie terminu, o którym mowa w § 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r.

¹ Dalej: Koło.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dz.U. Nr 61, poz. 548 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie wykonywania polowania i znakowania tusz

⁴ Dz.U. z 2013 r. poz. 1226 ze zm., dalej: *upł.*

w sprawie postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych⁵,

- zatrudnieniu jako strażnika łowieckiego osoby, która nie ukończyła szkolenia, o którym mowa w art. 38 ust. 1 pkt 8 *upł.*

Pozytywnie ocenia się natomiast opracowywanie rocznych planów łowieckich, zgodnie z procedurą określoną w art. 8 ust. 3a *upł.*, jak też efekty finansowane prowadzonej gospodarki łowieckiej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dane dotyczące koła łowieckiego

Opis stanu faktycznego

1.1. Według rocznych sprawozdań ŁOW-1 w Kole, w latach gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014 liczba członków była niezmienna i wynosiła 56.

(dowód: akta kontroli str. 19, 34)

1.2. W objętym kontrolą okresie Koło dzierżawiło dwa obwody łowieckie: nr 39 „Niwki” i nr 40 „Zawada”.

Na podstawie umowy z dnia 28 marca 2007 r. zawartej z Państwowym Gospodarstwem Leśnym „Lasy Państwowe” Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Katowicach, Koło dzierżawiło obwód łowiecki nr 39 „Niwki”, obejmujący obszar o powierzchni 6 214 ha, w tym grunty leśne - 4 103 ha, a grunty pozostałe - 2 111 ha. Obwód ten zaliczony został do kategorii słaby⁶. Na podstawie aneksu nr 1 do tej umowy, podpisanego w dniu 29 marca 2013 r. uległa zmianie dzierżawiona powierzchnia obwodu na 5 505 ha. Po dokonanej zmianie, w skład obwodu wchodziły grunty leśne o powierzchni 3 626 ha i grunty pozostałe obszaru obwodu o powierzchni 1 879 ha.

(dowód: akta kontroli str. 6-9)

W umowie z dnia 28 marca 2007 r., Starosta Opolski przekazał Kołu w dzierżawę obwód łowiecki nr 40 „Zawada” o powierzchni ogólnej 5 414 ha, w tym: grunty leśne - 1 234 ha, grunty polne - 3 353 ha oraz powierzchnia wyłączona - 827 ha. Obwód ten stanowił obwód polny, zaliczony do kategorii bardzo słaby. W aneksie nr 1/2013 z dnia 28 marca 2013 r. zmniejszona została powierzchnia dzierżawionego obwodu do 5 383 ha⁷. Po dokonanej zmianie, w skład obwodu wchodziły grunty leśne o powierzchni 1 100 ha, grunty polne - 3 276 ha, a powierzchnia wyłączona - 1 007 ha.

Obie ww. umowy dzierżawy zostały zawarte na okres od dnia 1 kwietnia 2007 r. do 31 marca 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 11-16)

⁵ Dz.U. Nr 45, poz. 272, dalej: rozporządzenie w sprawie szacowania szkód.

⁶ Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2002 r. w sprawie zasad kategoryzacji obwodów łowieckich, szczegółowych zasad ustalania czynszu dzierżawnego oraz udziału dzierżawców obwodów łowieckich w kosztach ochrony lasu przed zwierzyną (Dz. U. Nr 210, poz. 1791 ze zm.).

⁷ Aneks został zawarty w związku z wejściem w życie uchwały Nr XXII/283.2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 30 października 2012 r. w sprawie podziału województwa opolskiego na obwody łowieckie (Dz. Urz. Woj. Opolskiego, poz. 1632).

2. Prawidłowość opracowania i realizacji rocznych planów łowieckich

Opis stanu faktycznego

2.1. Plany łowieckie dla obwodu nr 39 oraz nr 40 sporządzane były zgodnie z art. 8 ust. 3a *upł.*, tj. w wymaganym terminie, po zasięgnięciu opinii wójta i burmistrza oraz po uzgodnieniu z Zarządem Okręgowym Polskiego Związku Łowieckiego w Opolu. Plany te zostały zatwierdzone przez nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Opole.
(dowód: akta kontroli str. 21-32)

W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek zmiany planu łowieckiego. W sezonie 2013/2014 zwiększono plan pozyskania dzików w obwodzie nr 40 z 35 do 63 sztuk. Przyczyną tej zmiany było wystąpienie przesłanek określonych w § 5 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia *Ministra Środowiska z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych*⁸. Zmiana planu, po zasięgnięciu opinii wójta i uzgodnieniu z Zarządem Okręgowym została zatwierdzona przez nadleśniczego na zasadach ustalonych w art. 8 ust. 3a *upł.*

(dowód: akta kontroli str. 33)

Według wyjaśnienia Skarbnika Koła, zmiana ta uzasadniona była *istotną zmianą liczebności dzików w obwodzie łowieckim, które szczególnie penetrowały pola uprawne, czyniąc istotne szkody w uprawach rolnych. Fakt ten doprowadził do przekroczenia planowanej powierzchni zredukowanej upraw rolnych z planowanych 2,5 ha na 5,0 ha. Zmiana wielkości populacji nastąpiła wskutek przemieszczania się dzików z sąsiednich obwodów łowieckich i prawdopodobnie niedoszacowania populacji podczas wiosennej inwentaryzacji zwierzyny.*

(dowód: akta kontroli str. 89-90)

2.2. W latach gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014 Koło łowieckie zrealizowało w całości założone w planach cele zagospodarowania dzierżawionych obwodów. W obwodzie nr 39, w roku gospodarczym 2012/2013 w zakresie budowy urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej wykonano 30 paśników (100% planu), 112 lizawek (spośród planowanych 110 szt.), wzniesiono 65 ambon (100%), wykonano poletka łowieckie na obszarze 5,53 ha (100%) oraz pasy zaporowe - 6/1,2 szt./km (100%), zagospodarowano także łąki śródleśne lub przyleśne o powierzchni 2,88 ha. W roku gospodarczym 2013/2014 w planowanym zakresie wykonano: 31 ambon, 112 lizawek, 74 ambony, poletka łowieckie na powierzchni 6,15 ha, pasy zaporowe (szt./km) – 6/1,2 oraz zagospodarowano w ww. zakresie łąki śródleśne lub przyleśne.

(dowód: akta kontroli str. 21-26, 78)

W obwodzie nr 40 w roku gospodarczym 2012/2013, w zakresie budowy urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej wykonano w całości plan budowy 27 paśników, 46 lizawek, 41 ambon, natomiast poletka łowieckie wykonano na poziomie 10% (0,2 ha). Ponadto w zaplanowanym zakresie wykonano pasy zaporowe (szt./km) 3/0,75 (100%) i zagospodarowano łąki śródleśne lub przyleśne - 0,5 ha (100%). W roku gospodarczym 2013/2014 wszystkie zaplanowane urządzenia zostały wykonane, w tym: 27 paśników, 60 lizawek, 43 ambony, jedna sztuczna norę, pasy zaporowe (szt./km) 3/0,75, a także zagospodarowano 0,5 ha łąk śródleśnych lub przyleśnych oraz 0,2 ha poletek łowieckich.

(dowód: akta kontroli str. 27-32, 77)

⁸ Dz. U Nr 221, poz. 1646 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie rocznych planów łowieckich.

Według wyjaśnień Sekretarza Koła w przypadku budowy urządzeń na gruntach stanowiących własność osób trzecich działania te w obwodach polnych poprzedzono ustnymi uzgodnieniami z rolnikami, a w obwodach leśnych uzgadniano pisemnie z przedstawicielami Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, tj. leśniczymi właściwymi ze względu na lokalizację danego urządzenia.
(dowód: akta kontroli str. 27-30, 77)

Sekretarz Koła wyjaśnił, że w zakresie poprawy warunków bytowania zwierzyny, w sezonach 2012/2013 i 2013/2014 Koło łowieckie prowadziło następujące działania:

- zagospodarowano nieużytki rolne położone w okolicach wsi Szczedrzyk o powierzchni 4,32 ha na łąki – dwukrotny pokos umożliwił zwierzynie dostępność całorocznej masy zielonej (karma objętościowa soczysta),
- zwiększono liczbę lizawek z całoroczną dostępnością soli z mikroelementami,
- zwiększono liczbę paśników dla saren celem zapewnienia bazy pokarmowej w okresie zmniejszonej dostępności karmy naturalnej,
- utrzymywano pasy zaporowe w okresie kwiecień – październik na terenie leśnym w celu zapewnienia lochom z potomstwem dostępu do karmy (na pasach wykładana była kukurydza),
- wykonano sztuczną norę do polowań na lisy (intensyfikacja pozyskania lisów była działaniem, które umożliwiała wsiedlanie do łowiska bażanta oraz zapewniało już istniejącej dzikiej populacji wyprowadzanie potomstwa),
- wybudowano na działce jednego z myśliwych we wsi Zawada woliere, w której prowadzony był chów bażantów, które następnie były wypuszczane do łowiska w celu zasilenia lokalnej populacji bażanta,
- kontynuowano dokarmianie zwierzyny (burakami – karmą soczystą, sianem),
- utrzymywano podsypy dla zwierzyny drobnej (bażanta, kuropatwy) w okresach obniżonych temperatur oraz długotrwałego utrzymywania się pokrywy śnieżnej,
- utrzymywano poletka łowieckie,
- utrzymywano wodopoje dla zwierzyny,
- wykaszano łąki śródleśne.

Ponadto Sekretarz Koła wyjaśnił, że wyznaczanie i oznakowanie ostoje zwierzyny oraz inne działania związane z wniesieniem i budową urządzeń łowieckich, tj. paśników, lizawek, ambon, woliery, sztucznej nory było planowane i uzależnione od środków finansowych. Zawsze gdy było więcej środków finansowych to przeznaczaliśmy część z nich na budowę nowych urządzeń łowieckich. Działania nasze poprzedzone były uzgodnieniami z właścicielami gruntów, a w obwodzie polnym z rolnikami indywidualnymi (były to ustne uzgodnienia). Na terenie leśnym lokalizację urządzeń łowieckich uzgadniano pisemnie z przedstawicielami PGL LP – leśniczymi ze względu na lokalizację urządzenia. Koło posiada mapę urządzeń łowieckich (protokoły uzgodnień znajdowały się u leśniczych).

(dowód: akta kontroli str. 72-74)

2.3. Z danych zamieszczonych w sprawozdaniach rocznych ŁOW-1 wynikało, że w okresie objętym kontrolą myśliwi przepracowali społecznie ogółem 4 627 godzin na rzecz Koła, z tego, w roku gospodarczym 2012/2013 2 240 godzin, a w 2013/2014 2 387 godzin. W kontrolowanej jednostce nie było dokumentów wskazujących na efekty wykonanych przez myśliwych prac.

(dowód: akta kontroli str. 19-20, 34-35)

Według wyjaśnienia Sekretarza Koła w ramach robót wykonano m.in.: 16 lizawek, jeden paśnik, 11 ambon wolnostojących oraz dwie sztuczne nory. Ponadto zagospodarowano 0,62 ha nieużytków, na których posadzono słonecznik bulwiasty (topinambur), jako całoroczną karmę dla zwierzyny, obsadzając nim poletka

w oddziałach 92 i 54. Utrzymywano też pasy zaporowe, doprowadzono do użytku nieużytkowane dotąd tereny w okolicach wsi Szczedrzyk. Prowadzone były spotkania z dziećmi w przedszkolach w Turawie i w Kolanowicach, podczas których zapoznawano dzieci z działalnością łowiectwa.

(dowód: akta kontroli str. 72-73)

2.4. W roku gospodarczym 2012/2013, w ramach realizacji planu łowieckiego w obwodzie nr 39 pozyskano 143 sztuk zwierzyny grubej (100% planu), w tym m.in.: 58 jeleni, dwa daniela, 57 saren i 26 dzików. Ponadto pozyskano: 70 lisów (100%), 12 jenotów (75%), 23 bażanty (92%) oraz 4 dzikie kaczki (13%). W roku gospodarczym 2013/2014 pozyskano 179 sztuk (99,4%) zwierzyny grubej, w tym: 74 jelenie, trzy daniela, 70 saren i 32 dziki. Ponadto pozyskano 41 lisów (51%), dwa jenoty (11%), 17 bażantów (43%) oraz cztery dzikie kaczki (13%).

W roku gospodarczym 2012/2013 w obwodzie nr 40 pozyskano 108 sztuk zwierzyny grubej (100% planu), w tym: 27 jeleni, 57 saren i 24 dziki, a ponadto m.in. 75 lisów (100%), 12 jenotów (75%), 18 bażantów (90%) oraz dwie dzikie kaczki (10%).

W roku gospodarczym 2013/2014 w obwodzie nr 40 pozyskano 157 sztuk zwierzyny grubej (100% planu), w tym: 28 jeleni, 66 saren, 63 dziki. Ponadto pozyskano 28 lisów (35%), trzy jenoty (16%) oraz 40 bażantów (100%).

W kontrolowanym okresie w obwodzie nr 40 nie planowano oraz nie prowadzono odstrzału danieli. Pomimo wykonania planu pozyskania zwierzyny grubej w roku gospodarczym 2013/2014 wzrosła liczba zgłoszeń szkód w uprawach rolnych w porównaniu do roku poprzedniego (o 50%). Zwiększyła się także kwota wypłaconych odszkodowań za szkody w uprawach rolnych o 8 638 zł, tj. o 76% (z 11 359 zł do 19 997 zł).

(dowód: akta kontroli str. 80, 81)

2.5. W dniu 28 marca 2012 r. Koło zakupiło w OHZ Moszna i zasiedliło do łowiska na terenie obwodu łowieckiego nr 40 (w okolicach miejscowości Zawada) 100 sztuk bażantów. Zasiedlenie sfinansowano ze środków własnych Koła, wydając na ten cel 3 000 zł. W sezonie 2013/2014 dokonano zasiedlenia bażantów w obwodzie nr 39 oraz nr 40, wpuszczając po 50 sztuk ptaków w każdym z tych obwodów (w okolicach wsi Szczedrzyk oraz wsi Zawada). Bażanty zostały przekazane Kołu nieodpłatnie przez Zarząd Okręgowy PZŁ w Opolu.

(dowód: akta kontroli str. 26, 95)

2.6. Koło prowadziło w formie elektronicznej *rejestr (ewidencję) odstrzałów dla członków Koła Łowieckiego Szarak*, w którym w poszczególnych rubrykach i kolumnach zapisywano według kolejności imię i nazwisko myśliwego, członka Koła (bądź osoby towarzyszącej, w formie gościa), którym wydano upoważnienia do wykonywania polowania indywidualnego, gatunek oraz liczbę zwierzyny przyznanej do odstrzału, a także numery odstrzału⁹ i obwodu. W rejestrze tym odnotowano nazwiska 78 myśliwych, członków Koła, którzy w sezonie 2012/2013 w trakcie polowań indywidualnych dokonali odstrzału zwierzyny grubej lub innej.

W sezonie 2013/2014 - 68 myśliwych dokonało odstrzału zwierzyny grubej, bądź innej. Dane w tym zakresie zostały zawarte w odpowiednich wierszach i kolumnach planów łowieckich na następny rok gospodarczy.

(dowód: akta kontroli str. 53-63)

W badanym okresie spośród 257 upoważnień wydanych myśliwym do wykonywania polowania indywidualnego (z tego odpowiednio: 133 w roku gospodarczym 2012/2013, a w 2013/2014 - 124 upoważnienia), zostało zwróconych 176 tych dokumentów (69%) po ich wykorzystaniu lub utracie daty ważności. Książki

⁹ Tzn. upoważnienia.

ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym¹⁰ zlokalizowane były, po jednej, w każdym obwodzie łowieckim. W obwodzie nr 39 książka taka znajdowała się w Niwkach, w leśniczówce, natomiast w obwodzie nr 40 wyłożona była w Zawadzie przy ul. Brzegowej, na wyznaczonej posesji.

(dowód: akta kontroli str. 248, 291-296, 118-127)

Na podstawie badania trzech wybranych losowo protokołów z polowań zbiorowych, tj. z dnia 26 października 2013 r., 22 grudnia 2013 r. oraz 8 lutego 2014 r. ustalono, że w protokołach tych odnotowywano datę polowania w określonym obwodzie, nazwiska myśliwych biorących udział w polowaniu oraz gatunek i ilość pozyskanej zwierzyny. Protokoły te były podpisane przez prowadzącego polowanie.

(dowód: akta kontroli str. 51-52, 136-143)

2.7. Analiza zapisów w 9 (100%) książkach ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym wykazała, że w polowaniach brali udział członkowie Koła łowieckiego posiadający ważne upoważnienie do wykonywania polowania (poza wyjątkami opisanym poniżej). W ww. książkach nie odnotowano, czy biorący udział w polowaniu spełniali wymagania określone w art. 42 *upł.*

Zgodnie z obowiązującymi w Kole *Zasadami wydawania zezwoleń na polowania indywidualne oraz zasadami zagospodarowywania pozyskanej zwierzyny*¹¹ warunkiem wydania pozwolenia (upoważnienia) na odstrzał indywidualny określonego gatunku zwierzyny dla myśliwych z Koła łowieckiego było niezaleganie ze składkami oraz przepracowanie określonej liczby godzin na rzecz Koła. Członkom Koła przysługiwało prawo zapraszania innych myśliwych na polowanie zbiorowe, po wcześniejszym uzyskaniu zgody od prowadzącego polowanie. Warunkiem udziału tych osób w polowaniu było przedstawienie prowadzącemu polowanie wszystkich wymaganych dokumentów wraz z zaświadczeniem o odbyciu szkolenia ze znajomości zasad bezpieczeństwa na polowaniu. W żadnym z udostępnionych do kontroli dokumentów nie odnotowano, że do polowań dopuszczane były tylko osoby uprawnione. W okresie objętym kontrolą na terenie Koła myśliwi będący cudzoziemcami nie wykonywali polowań. Koło nie prowadziło sprzedaży takich polowań.

(dowód: akta kontroli str. 10-101b, 118-127, 152-160)

2.8. Dane o wykonaniu planu łowieckiego zawarte w rocznych planach łowieckich na rok następny były zgodne z dokumentacją źródłową. Powyższe ustalono na podstawie danych wyszczególnionych w upoważnieniach (pkt 7 – sprawozdanie z polowania indywidualnego), protokołach z polowania zbiorowego i porównywano je m.in. z 40 (25%) protokołami sporządzanymi na okoliczność zabrania tuszy na użytek własny. W protokołach tych odnotowano m.in. dane myśliwego, datę, miejsce i gatunek upolowanej zwierzyny, przeznaczenie, a nadto wyliczenie należności do zapłaty przez kupującego. Sprawdzenie danych o wykonaniu planu pozyskania jeleni i dzików w badanym okresie w obwodach na 39 i nr 49 w kontrolowanych sezonach wykazało, że były one zgodne z danymi zawartymi w ww. dokumentach.

(dowód: akta kontroli str. 51-63, 136-143, 252)

W okresie objętym kontrolą Komisja Rewizyjna Koła pozytywnie oceniała działalność łowczego Koła. W sprawozdaniach z dnia 10 maja 2012 r. i 11 kwietnia 2013 r. wskazano, że prowadzona przez niego dokumentacja, w tym protokoły przepracowanych przez członków Koła czynów łowieckich i pobierane od nich opłaty

---

W badanym okresie Koło prowadziło 9 książek ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym, z tego w sezonie 2012/2013 – po dwie w każdym obwodzie, a w 2013/2014 – trzy w obwodzie Nr 39 i dwie w obwodzie Nr 40, w formie zbroszowanej, kolejne strony były ponumerowane, a wpisy zawierały dane wskazane w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie warunków wykonywania polowania.

¹¹ Wprowadzonymi uchwałą Nr 1/2012 Walnego Zgromadzenia Koła, z dnia 28 kwietnia 2012 r. (znolelizowana uchwałą Nr 10 Walnego Zgromadzenia Koła z dnia 21 kwietnia 2014 r.)

zamienne za niewykonane godziny prac gospodarczych na rzecz Koła były prawidłowe. Nie wniesiono zastrzeżeń do przydziału dla myśliwych Koła poszczególnych gatunków zwierzyny do odstrzału. Zwrócono uwagę na potrzebę precyzyjnego określania przez myśliwych w książce pobytu miejsca polowań oraz usprawnienie zasad pozyskiwania zwierzyny poprzez omówienie z myśliwymi jednego przypadku złamania przez członka Koła uchwały w sprawie pozyskiwania jeleni byków. Stwierdzono ponadto, że na polowaniach zbiorowych należycie przestrzegane były warunki bezpieczeństwa.

(dowód: akta kontroli str. 237-243)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Analiza wydanych upoważnień do wykonywania polowania indywidualnego wykazała przypadki niegodności danych dotyczących gatunku i liczby zwierząt do pozyskania (pkt 4.1) z danymi ujętymi w sprawozdaniu (pkt 7.1). W wyniku porównania tych danych stwierdzono trzynaście przypadków wykazania odstrzału przez siedmiu myśliwych (łącznie 25 sztuk) zwierzyny w ilości większej niż wynikało to z danego upoważnienia¹² oraz pozyskiwanie gatunku innej zwierzyny niż wpisano w upoważnieniu. W jednym przypadku dokonano odstrzału sarny-kozy pięć miesięcy po upływie terminu ważności upoważnienia.

Zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia, z dnia 8 maja 2010 r. obowiązki łowczego w Kole łowieckim pełnił .....¹³ W myśl przepisów § 65 ust. 1 pkt 2 Statutu¹⁴ kompetencje łowczego obejmowały w szczególności czuwanie nad przestrzeganiem przez członków obowiązujących przepisów dotyczących wykonywania polowania, organizowanie gospodarki łowieckiej Koła, organizowanie polowań, prowadzenie ewidencji polowań oraz statystyki w zakresie zagospodarowania obwodów i pozyskania zwierzyny.

(dowód: akta kontroli str. 5, 229-231a, 176-177, 104-105, 180-192, 116-117)

W powyższej sprawie łowczy Koła zeznał m.in. *W przypadkach niezgodności danych wykazanych w części 4 i 7 upoważnień do wykonywania polowania indywidualnego pouczałem wyłącznie ustnie myśliwego, który nie dokonał właściwego wypełnienia części 7 tego upoważnienia. Zwracałem im uwagę, że w momencie podjęcia transportu bez odnotowania pozyskanych zwierząt w części 7 upoważnienia do wykonywania polowania indywidualnego, myśliwy popełnia przestępstwo. W każdym roku było takich kilkanaście przypadków. Ponadto na każdym Walnym Zebraniu członków Koła informowałem i przypominałem o obowiązkach myśliwych związanych z prawidłowym i terminowym wypełnianiem upoważnień do polowania indywidualnego oraz ich zwrotami po wykorzystaniu lub upływie terminu ważności. Jeżeli stwierdzałem nieprawidłowości np. pozyskania zwierzyny przez osobę nieuprawnioną nieposiadającą uprawnień selekcyjnych, to zawiadamiałem rzecznika dyscyplinarnego PZŁ, np. przypadek jednego myśliwego z koła, który na polowaniu indywidualnym pozyskał jelenia byka niezgodnie z przyznanym odstrzałem i uchwałą Walnego Zgromadzenia Członków Koła Łowieckiego. Na tę okoliczność powiadomiłem ustnie podczas posiedzenia zarząd Koła, który w tym przypadku nałożył na tego myśliwego karę porządkową.*

¹² Upoważnienia nr: 21/12/13, 17/12/13, 74/12/13, 38/12/13, 39/12/13, 40/12/13, 5/13/14, 6/13/14, 45/13/14, 79/13/14, 80/13/14.

¹³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2014 r. poz. 782) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i pierwszej litery nazwiska. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

¹⁴ Wprowadzony uchwałą XXI Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego z dnia 2 lipca 2005 r. i obowiązuje od 1 stycznia 2006 r.

Było takich kilka przypadków, w każdym przypadku powiadamiałem zarząd Koła na posiedzeniach tego organu.

(dowód: akta kontroli str. 234-234)

Wyjaśniając przyczyny pozyskania zwierząt w liczbie większej niż wynikało to z upoważnienia myśliwy .....¹⁵ zeznał m.in, że wykonując plan odstrzału, brał pod uwagę zagrożenie niewykonania planu łowieckiego przez członków Koła i był przekonany, że posiada w zezwoleniu większą ilość zwierzyny do odstrzału, niż faktycznie była odnotowana w upoważnieniu.

(dowód: akta kontroli str. 151)

Myśliwy .....¹⁶ zeznał natomiast, że odstrzał większej ilości zwierzyny niż wynika to z upoważnienia spowodowany był zagrożeniem niewykonania planu odstrzału. W momencie tego zagrożenia łowczy agitował do większego pozyskania danych gatunków, nie zawsze jednak w każdej chwili był uchwytany, a po powrocie np. z urlopu sprawy ewidencyjne nie zawsze były uzupełniane w odpowiednich dokumentach, żeby w papierach wszystko grało. Z łowczym czasem mieliśmy utrudnioną komunikację i wyjeżdżając do łowisk nie zawsze była możliwość dopisania dodatkowej sztuki, później dane te (gatunek i sztuki) trzeba było uzupełniać, zamiast robić to na bieżąco.

(dowód: akta kontroli str. 161-162)

Myśliwy .....¹⁷ zeznał, że zgodnie z prawdą podałem w upoważnieniu odstrzał jednej sarny koźlaka, choć nie byłem do tego odstrzału uprawniony. Myślałem, że mam w upoważnieniu wpisanego koźlaka i przez pomyłkę dokonałem tego odstrzału. O nieprawidłowości tej poinformowałem łowczego, prosto z punktu skupu, który zrugał mnie z tego powodu stwierdzając, że naruszyłem obowiązujące przepisy. Nie poniosłem z tego tytułu żadnej odpowiedzialności.

(dowód: akta kontroli str. 204-205)

W zeznaniu myśliwy .....¹⁸ przyznał, że w dniu 5 grudnia 2012 r. dokonał odstrzału jednej sarny-kozy. Zeznał też, że Nie byłem świadomy tego, że od pięciu miesięcy upoważnienie do odstrzału było już nieważne. Gdybym wiedział to spotkał bym się z łowczym i je przedłużył. Jest w tym trochę mojej winy, że nie sprawdziłem jaka była data tego upoważnienia.

(dowód: akta kontroli str. 219)

2. W 66 zbadanych przypadkach (38%) spośród 176 zwróconych upoważnień do wykonywania polowania indywidualnego stwierdzono, że w pkt 4.1 dopisanych było 128 nowych gatunków i 206 sztuk zwierząt do odstrzału (odpowiednio: 54 gatunki i 70 sztuk zwierząt w sezonie 2012/2013 oraz 74 gatunki i 136 sztuk w sezonie 2013/2014), mimo iż zgodnie z § 22 ust. 5 rozporządzenia w sprawie warunków wykonywania polowania i znakowania tusz wydający upoważnienie uprawniony jest do dokonania jego korekty (wykreślenie zwierzyny do odstrzału) wyłącznie w przypadku zrealizowania planu pozyskania danego gatunku zwierzyny lub do jedнокrotnego przedłużenia wydanego upoważnienia (§ 22 ust. 3 tego rozporządzenia).

¹⁵ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2014 r. poz. 782) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i pierwszej litery nazwiska. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

¹⁶ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2014 r. poz. 782) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i pierwszej litery nazwiska. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

¹⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2014 r. poz. 782) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i pierwszej litery nazwiska. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

¹⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2014 r. poz. 782) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i pierwszej litery nazwiska. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

(dowód: akta kontroli str. 249-250, 291-296, 297-311)

3. Dziesięć upoważnień do wykonywania polowania indywidualnego zostało wydanych jednocześnie na dwa obwody łowieckie¹⁹, co było niezgodne z § 22 ust. 2 rozporządzenia w sprawie warunków wykonywania polowania, w myśl którego upoważnienie do wykonywania polowania indywidualnego jest drukiem ścisłego zarachowania i jest wydawane na jeden obwód łowiecki, w dwóch egzemplarzach, po jednym dla myśliwego oraz dla dzierżawcy.

(dowód: akta kontroli str. 248-250, 196-199, 285-286, 312-313)

4. Wydawane przez łowczego Koła upoważnienia do wykonywania polowania indywidualnego nie zawierały niektórych elementów wyszczególnionych w Załączniku Nr 1 do rozporządzenia w sprawie warunków wykonywania polowania, w tym np. w przypadku 161 upoważnień (91% zwróconych), nie podano dokładnego adresu zamieszkania myśliwych, a w 101 upoważnieniach (57%) nie podano opisu gatunków i zwierzyny zgodnie z terminologią rocznego planu łowieckiego (pkt 4.1). Ponadto w 11% tych dokumentach, w części stanowiącej sprawozdanie z polowania (pkt 7), myśliwi nie wyszczególniali danych określających datę, godzinę oraz miejsce pozyskania, zwierzyny płowej.

(dowód: akta kontroli str. 291-296, 96-99, 106-113, 114-117, 180-189, 297-298, 300)

5. W dziewięciu z 40 (22%) zbadanych protokołów spisanych na okoliczność zabrania przez myśliwego tusz zwierzyny łownej na użytek własny stwierdzono fakt pozyskania dziewięciu sztuk zwierzyny odstrzelonej w obwodach nr 39 i 40, pomimo że nie odnotowano tego w książce ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym. Protokoły te były ze strony Koła podpisywane przez łowczego.

(dowód: akta kontroli str. 252, 271-281)

Łowczy Koła w wyjaśnieniu podał, że realizując swoje obowiązki wydawał upoważnienia do wykonywania polowania indywidualnego na warunkach i zgodnie ze wzorem upoważnienia określonym w § 22 rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz. W szczególności w upoważnieniu do odstrzału wskazywano dokładnie gatunek i liczbę sztuk zwierzyny oraz opis zgodnie z terminologią rocznego planu łowieckiego przyznanej do odstrzału(...). W przypadku dodawania kolejnych sztuk zwierzyny na upoważnieniu to jest to praktyka stosowana przez łowczych i nie narusza zasad wynikających z przepisu. Natomiast brak lub przeoczenie odnotowywania na kopii upoważnienia winien być uzupełniony.

(dowód: akta kontroli str. 171-172)

W uzupełnieniu powyższych wyjaśnień Łowczy Koła zeznał m.in., że znam te przepisy, które są obowiązujące, np. postanowienia § 65 ust. 1 pkt 2 Statutu PZŁ(...). W celu zapobieżenia przekroczenia rocznego planu łowieckiego, przy każdej książce ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym pozakładałem kontrolki, tj. tabele ujmujące taką ilość zwierzyny do odstrzału jaka była zaplanowana w rocznym planie łowieckim na dany sezon łowiecki dla danego obwodu łowieckiego. Kontrola moja polegała na sprawdzeniu ilości realizacji odstrzelonej i odnotowanej zwierzyny, w tej kontrolce (tabelce) przez myśliwych z ilością zwierzyny dostarczonej do punktu skupu, bądź pobieranej na użytek własny. Praktyka stosowana w naszym kole polegała na wydawaniu upoważnienia do wykonywania polowania indywidualnego z pierwszym terminem ważności do 31 grudnia danego roku, a następnie jednokrotnym przedłużeniem tego upoważnienia

¹⁹ upoważnienia Nr 108/12/13, 111/13/14, 114/13/14, 117/12/13, 118/12/13, 125/12/13, 126/12/13, 129/12/13, 130/12/13, 133/12/13.

do 31 marca kolejnego roku, Tym samym wydane upoważnienie obejmowało cały sezon łowiecki. (...).

Brak oznaczenia klasy wieku samców w upoważnieniach wynikał stąd, że w uchwale Walnego Zgromadzenia ustalono liczbę godzin czynu łowieckiego w danym sezonie za wykonanie, której przysługuje określona klasa wieku zwierzyny trofealnej. W przypadku myśliwych, którzy mieli co najmniej 150 godzin czynu w sezonie nie wskazywałem klasy wieku, ponieważ zgodnie z uchwałą mógł pozyskać byka i rogacza w każdej z klas wieku, a po dokonaniu odstrzału wpisywali realizację do kontroli (w rejestrze pozyskanej zwierzyny). W związku z powyższym miałem wiedzę o klasie wieku pozyskanych samcach zwierzyny płowej. W przypadku rozbieżności danych wykazanych w upoważnieniach pouczałem wyłącznie ustnie myśliwego, który nie dokonał właściwego wypełnienia sprawozdania w upoważnieniu. Zwracałem uwagę, że w momencie podjęcia transportu bez odnotowania pozyskanej zwierzyny myśliwy popełnia przestępstwo. Jeśli stwierdziłem nieprawidłowości w pozyskaniu zwierzyny przez osobę nieuprawnioną to zawiadamiałem rzeczownika dyscyplinarnego PZŁ.

(dowód: akta kontroli str. 232-236)

6. W okresie objętym kontrolą Łowczy Koła udając się na polowania dokonywał wpisów w książkach ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym podając w nich nieprawidłowe numery upoważnień, tj. udzielonych innym myśliwym. Wg ww. zapisów łącznie upolowanych zostało 24 sztuki zwierzyny.

(dowód: akta kontroli str. 227, 259-268)

Łowczy Koła zeznał, że wpisów w ww. pozycjach, w książkach ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym dokonałem osobiście pomyłkowo, odnotowując inne numery upoważnień, bowiem gdy ich dokonywałem, kilka godzin przed polowaniem nie miałem przy sobie upoważnień. O błędach tych dowiedziałem się dopiero podczas kontroli NIK. Potwierdzam, że w każdym przypadku dokonywałem odstrzału zgodnie z posiadany upoważnieniem. .

(dowód: akta kontroli str. 232-236)

7. Książki pobytu myśliwych na polowaniu nie zawierały niektórych elementów wskazanych w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie warunków wykonywania polowania, w tym numerów upoważnień²⁰, tj. oznaczenia godziny zakończenia polowania oraz (w 25 przypadkach) podpisów myśliwych lub osób upoważnionych do dokonania wpisu (kol. 9). Nie zachowano także kolejności (chronologii) zapisów pobytu myśliwych na polowaniu. Pomimo tego, łowczy do zadań którego należało m.in. czuwanie nad przestrzeganiem przez członków obowiązujących przepisów dotyczących wykonywania polowania (§ 65 ust. 1 pkt. 2 Statutu PZŁ), nie podjął skutecznych działań w celu wyeliminowania tych nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 100-101, 178-179, 244-250)

Łowczy zeznał, że nie wiem dlaczego w okazanych książkach brak jest wpisów w książkach ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu.

(dowód: akta kontroli str. 235)

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w przypadku 81 upoważnień do wykonywania polowania indywidualnego, w tym czterech upoważnień wydanych dla łowczego Koła, upoważnienia te nie zostały zwrócone po ich wykorzystaniu lub utracie terminu

²⁰ W tomie drugim książki obwodu Nr 40 poz. 26 i 27 nie odnotowano numerów upoważnień myśliwych, którzy wykonywali polowanie w dniu 21 września 2012 r., w pozycji 38 myśliwy Norbert K. odstrzelił jelenia byka wpisując numer upoważnienia innej osoby, w tomie drugim dla obwodu Nr 39 w poz. 1-8 i 13 z dnia 22 i 23 września 2013 nie podano numerów upoważnień 9 myśliwych.

ważności, mimo obowiązku wynikającego z § 22 ust. 5 rozporządzenia w sprawie warunków wykonywania polowania.

(dowód: akta kontroli str. 248)

Łowczy Koła wyjaśnił, że brak oryginałów upoważnień do wykonywania polowania indywidualnego wynikał z zagubienia, wyprania dokumentu z odzieżą, bądź zniszczenia. Informowałem Zarząd Koła o przypadkach niezwracania przez myśliwych upoważnień, w szczególności tych, których termin ważności upłynął 31 grudnia danego roku, a nie były przedstawione do przedłużenia i przypominałem o powyższym obowiązku przed każdym Walnym Zgromadzeniem Członków Koła. Innych czynności w tym zakresie nie podejmowałem, gdyż nie miałem takiego obowiązku, ani instrumentów do dyscyplinowania myśliwych.

(dowód: akta kontroli str. 232-234)

Również protokoły z polowań zbiorowych, które odbyły się w dniach 26 października 2013 r., 22 grudnia 2013 r. oraz 8 lutego 2014 r. w obwodach dzierżawionych przez Koło zostały sporządzone niezgodnie z przepisami § 42 ust. 2 rozporządzenia w sprawie warunków wykonywania polowania, gdyż nie zawierały m.in. godziny rozpoczęcia i zakończenia polowania, sposobu zagospodarowania pozyskanej zwierzyny, a w jednym przypadku także numeru obwodu.

(dowód: akta kontroli str. 51-51, 136-140, 232, 235)

Łowczy zeznał, że wymienione braki wynikały z niedokładności osób prowadzących polowania. Wszystkie te protokoły sprawdzałem i we wszystkich przypadkach sprawy wyjaśniałem z prowadzącymi polowania. W przypadku zwierzyny drobnej wszystkie idą na użytek własny.

(dowód: akta kontroli str. 235)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Stan zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa i obywateli w zakresie szkód wynikających z prowadzenia gospodarki łowieckiej

Opis stanu faktycznego

3.1. W kontrolowanym okresie w obu dzierżawionych obwodach łowieckich rozmiar szkód wyrządzonych w uprawach rolnych przez zwierzynę łowną²¹ był porównywalny i wynosił odpowiednio: w roku gospodarczym 2012/2013 po 5 ha (w każdym z obwodów). W roku gospodarczym 2013/2014 w obwodzie nr 39 szkody w uprawach rolnych zostały wyrządzone na obszarze 4 ha, natomiast w obwodzie nr 40 na obszarze 5 ha.

(dowód: akta kontroli str. 24-32)

3.2. Koło łowieckie podejmowało wielokierunkowe działania mające na celu zapobieganie szkodom, w tym takie, które wykazywano w rocznych planach łowieckich. Obejmowały one m.in.:

- zagospodarowanie nieużytków rolnych, tj. terenu położonego w okolicach wsi Szczedrzyk o pow. 4,32 ha na łąki (dwukrotny pokos umożliwił zwierzynie dostępność całorocznej masy zielonej),
- zwiększenie liczby lizawek z całoroczną dostępnością soli z mikroelementami, a tym samym ograniczanie migracji zwierząt,
- zwiększenie liczby paśników dla sarny celem zapewnienia bazy pokarmowej,

²¹ Powierzchnia zredukowana upraw rolnych uszkodzonych przez zwierzęta łowne wykazana w części II wiersz 8 rocznych planach łowieckich.

- intensywne dokarmianie zwierzyny (burakami, karmą soczystą, sianem) w okresach obniżonych temperatur oraz utrzymywania się pokrywy śnieżnej w celu ograniczenia szkód na zbożach ozimych,
  - wprowadzenie całonocnych dyżurów myśliwskich w okresie wzrostu upraw.
- Ponadto budowano poletka łowieckie (0,2 ha), pasy zaporowe (3 szt./0,75 km), zagospodarowano łąki śródleśne lub przyleśne (0,5 ha) w celu zatrzymania zwierzyny w lesie.

(dowód: akta kontroli str. 77-78, 170)

3.3. Realizując obowiązek wynikający z § 1 ust. 1 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód, Zarząd Koła poinformował właściwych miejscowo wójtów i burmistrzów o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód łowieckich, podając adres do korespondencji numery kontaktowe tych osób oraz wskazując, żeby poszkodowani zgłaszali szkody w formie pisemnej, w terminie 7 dni od daty jej powstania. Informację taką zamieszczono także na stronie internetowej Koła. Według wyjaśnienia sekretarza Koła *każdorazowo informowano też członków Izby Rolniczej w Opolu o czynnościach związanych z szacowaniem szkód rolnych, jednakże przedstawiciele Izby nie brali udziału w tych w czynnościach, ze względu na brak spornych kwestii w tym zakresie.*

(dowód: akta kontroli str. 86, 73)

3.4. W kontrolowanym okresie w Kole prowadzono ewidencję zgłoszeń szkód łowieckich zgodnie z obowiązkiem wynikającym z § 1 ust. 3 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód. Z ewidencji tej wynikało, że w roku gospodarczym 2012/2013 rolnicy zgłosili dzierżawcy łącznie 14 szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną w uprawach rolnych, a w roku gospodarczym 2013/2014 było 21 takich zgłoszeń. We wszystkich przypadkach odnotowanych szkód (35) poszkodowanym przyznano odszkodowania. Nie wystąpiły przypadki ustalania wysokości odszkodowania w drodze mediacji lub w wyniku postępowania sądowego.

(dowód: akta kontroli str. 64-69, 79)

3.5. Szacowanie szkód odbywało się zgodnie z procedurą określoną w ww. rozporządzeniu w sprawie szacowania szkód. Szacowania wstępnego oraz szacowania ostatecznego szkody dokonywali upoważnieni przedstawiciele dzierżawcy w terenie, na którym została wyrządzona przez zwierzynę szkoda, w obecności poszkodowanego lub jego przedstawiciela. Z oględzin ostatecznego szacowania sporządzano protokół, którego treść była zgodna z wzorem określonym w załączniku do tego rozporządzenia. Protokół podpisywał szacujący szkody oraz poszkodowany, bądź jego pełnomocnik. Podczas oględzin w protokole odnotowywano m.in. (w części II) gatunek zwierzyny, która wyrzuciła szkodę, rodzaj uprawy, obszar całej uprawy i szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona, a nadto szacunkowy procent zniszczenia uprawy i kwotę odszkodowania do wypłaty. Poszkodowani nie wnosili zastrzeżeń do protokołów szacowania szkód.

Spośród badanych 35 postępowań odszkodowawczych, w ośmiu (23%) odszkodowania były wypłacane zgodnie z § 6 ww. rozporządzenia, tj. w terminie do 30 dni od daty ostatecznego uzgodnienia szkody, natomiast w pozostałych przypadkach termin ten nie był zachowany. Łącznie w roku gospodarczym 2012/2013 wypłacono odszkodowania w wysokości 11 359 zł, a w roku 2013/2014 19 007 zł.

(dowód: akta kontroli str. 64-69, 79, 84-85)

3.6. W objętym kontrolą okresie nie wystąpiły przypadki wypłaty odszkodowania z tytułu szkód wyrządzonych podczas polowania.

Czynsz dzierżawny, który płaciło Koło, nie był powiększany o udział w kosztach ochrony lasu przed zwierzyną. W badanych latach gospodarczych wydierżawiający obwody łowieckie nie przedstawiali Kołu łowieckiemu informacji o poniesionych kosztach ochrony lasu przed zwierzyną.

(dowód: akta kontroli str. 73)

3.7. W ww. okresie Koło łowieckie nie finansowało działań w zakresie ochrony lasu przed zwierzyną. Sekretarz Koła wyjaśnił, że *w zakresie ochrony lasu przed zwierzyną podejmowano działania polegające na zagospodarowywaniu łąk śródleśnych i nieużytków, utrzymywaniu poletek łowieckich oraz pełnym wykorzystywaniu planów odstrzału zwierzyny płowej.* Ponadto wyjaśnił, że *występowali o zamiany w planach łowieckich stosownie do wzrostu liczebności i poziomu szkód w uprawach i młodnikach.* (dowód: akta kontroli str. 72-73)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W 27 (77%) przypadkach spośród 35 prowadzonych postępowań wypłata odszkodowania przez Koło za szkody wyrządzone przez zwierzynę w uprawach rolnych nastąpiła w terminie dłuższym niż 30 dni od dnia sporządzenia protokołu szacowania i ostatecznego uzgodnienia wysokości odszkodowania²². Powyższe stanowiło naruszenie § 6 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód, zgodnie z którym wypłaty odszkodowań dokonują dzierżawcy lub zarządcy obwodów łowieckich w terminie trzydziestu dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego szacowania szkody albo od dnia sporządzenia protokołu ponownego szacowania szkody, o ile ponowne szacowanie miało miejsce.

(dowód: akta kontroli str. 84-85)

Skarbnik Koła wyjaśnił, że *zwłoka w wypłacie odszkodowań wynikała najczęściej z opóźnienia w przekazywaniu do niego przez szacujących szkody protokołów ostatecznego szacowania szkody. Dokumenty te nie były dostarczane pod koniec każdego miesiąca i starał się wtedy wypłacać należność osobiście lub przelewem oraz, że jeden przypadek kilkumiesięcznej zwłoki najprawdopodobniej spowodowany został zawierzeniem się dokumentu u szacującego szkody, a na terminowość wypłaty odszkodowań w badanym okresie żaden z poszkodowanych rolników nie wniósł zastrzeżeń.*

(dowód: akta kontroli str. 84-85, 89)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie pomimo nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Efekty finansowe prowadzenia gospodarki łowieckiej i wywiązywanie się dzierżawcy obwodów łowieckiej z zobowiązań na rzecz Skarbu Państwa

Opis stanu
faktycznego

4.1. Przychody Koła łowieckiego były porównywalne w obu kontrolowanych latach gospodarczych i wynosiły: w sezonie 2012/2013 116 769 zł (97% planu), a w sezonie 2013/2014 119 957 zł (100%). W strukturze przychodów najwyższą pozycję w badanych sezonach stanowiła sprzedaż tusz zwierzyny, tj. odpowiednio: 72,6% (84 834 zł) i 73,8% (88 505 zł). Przychody pozostałe (w tym opłaty wpisowe członków na rzecz koła, składki, odsetki bankowe) wynosiły ogółem 26,1% (30 435 zł) i 26,2% (31 452 zł). W sezonie 2012/2013 Koło uzyskało również darowiznę w kwocie 1 500 zł.

²² W jednym przypadku wypłata odszkodowania została dokonana po 246 dniach od daty szacowania i ostatecznego uzgodnienia, w 10 przypadkach wypłata nastąpiła do 50 dni, a 16 przypadkach w terminie do 100 dni.

Koszty gospodarki łowieckiej w sezonie łowieckim 2012/2013 wyniosły 89 295 zł (85,2% planu), a w sezonie 2013/2014 97 644 zł (84%). Zwiększenie kosztów prowadzenia gospodarki łowieckiej w sezonie 2013/2014 w porównaniu do roku poprzedniego o 9,3% (8 349 zł) wynikało głównie ze wzrostu wypłaconych odszkodowań za szkody w uprawach rolnych oraz wzrostu kosztów zagospodarowania obwodów.

W strukturze kosztów, w analizowanych latach gospodarczych, najwyższy udział miały koszty pozostałe²³ (na poziomie 36% i 30%²⁴) oraz wypłacone odszkodowania za szkody w uprawach rolnych (12,7% i 20,5%²⁵).

W roku gospodarczym 2013/2014 zwiększyły się, w porównaniu do roku poprzedniego, wydatki na czynsz za dzierżawę obwodów (o 27%, 1 176 zł) oraz na zagospodarowanie obwodów (o 139%, 2 374 zł). Obniżył się natomiast poziom wydatków na dokarmianie zwierzyny (o 37%, 4 407 zł).

Koło w obu badanych okresach uzyskało dodatni wynik finansowy, z tego w sezonie 2012/2013 zysk wyniósł 27 474 zł, natomiast w sezonie 2013/2014 22 313 zł.

(dowód: akta kontroli str. 75)

4.2. Koło nie otrzymało dotacji na poprawę warunków bytowania zwierzyny i realizację programów ochrony zwierzyny drobnej.

Sekretarz koła łowieckiego wyjaśnił, że *w badanych latach gospodarczych nie ubiegano się i nie otrzymano dotacji na poprawę warunków bytowania zwierzyny z innych źródeł niż środki własne.*

(dowód: akta kontroli str. 72)

4.3. W kontrolowanym okresie Koło łowieckie nie prowadziło działalności gospodarczej w zakresie łowiectwa (świadczenia i sprzedaży usług turystycznych obejmujących polowania, obrót zwierzyną żywą oraz obrót tuszami zwierzyny i ich częściami)²⁶. Również i inne podmioty nie prowadziły takiej działalności na terenie dzierżawionych obwodów. Koło nie prowadziło sprzedaży polowań myśliwym zagranicznym.

(dowód: akta kontroli str. 19-20, 34-35)

4.4. W okresie objętym kontrolą Koło nie występowało do wydzierżawiających o obniżenie czynszu dzierżawnego. Sekretarz wyjaśnił, że *Koło łowieckie po podpisaniu umów dzierżawy nie zwracało się do wydzierżawiających o obniżenie czynszu w związku z podejmowanymi działaniami w celu poprawy warunków bytowania zwierzyny, gdyż nie widziano takiej potrzeby.*

(dowód: akta kontroli str. 72)

4.5. Zgodnie z umowami dzierżawy wydzierżawiający byli zobowiązani do zawiadomienia dzierżawcy, w terminie do 31 marca każdego roku, o wysokości czynszu dzierżawnego. Koło płaciło czynsz dzierżawny jednorazowo do 31 maja każdego roku dzierżawy.

W toku kontroli nie stwierdzono przeznaczenia uzyskanych dochodów z działalności łowieckiej na cele inne niż określone w art. 35 ust. 2 *upł.*

Według wyjaśnienia Sekretarza Koła łowieckiego *nie prowadzono działalności gospodarczej opodatkowanej podatkiem CIT i VAT (nie płaciło tych podatków).*

W badanym okresie Koło łowieckie nie występowało o interpretację w zakresie stosowania stawek podatku od towarów i usług oraz w okresie tym urząd skarbowy nie przeprowadzał kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 6-10, 11-16, 72-74, 151)

²³ M.in. koszty administracyjno – gospodarcze, prowizje, opłaty bankowe, pocztowe.

²⁴ Odpowiednio 32 181 zł i 29 372 zł.

²⁵ Odpowiednio 11 359 zł i 19 997 zł.

²⁶ W rozumieniu przepisu art. 18 ust. 1 *upł.*

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Wpłaty czynszu dzierżawnego za rok gospodarczy 2012/2013 z tytułu dzierżawy obwodu nr 39²⁷ Koło dokonało w dniu 4 czerwca 2012 r., tj. cztery dni po upływie terminu ustalonego w umowie. Zgodnie z warunkami umów dzierżawy (§ 3 i 4) czynsz dzierżawny należało opłacić jednorazowo do 31 maja każdego roku dzierżawy.

Skarbnik wyjaśnił, że *zwłoka w zapłacie czynszu wynikała z niedopatrzenia Zarządu Koła (...) z tego tytułu nie zapłacono odsetek.*

(dowód: akta kontroli str. 4-10, 89-92)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie pomimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

5. Funkcjonowanie straży łowieckiej

Opis stanu
faktycznego

5.1. W każdym z dzierżawionych przez Koło obwodów łowieckich, ustanowiony został społeczny strażnik łowiecki, zgodnie z dyspozycją art. 36 ust. 2 *upł.* Z osobami tymi (jeden strażnik na jeden obwód) podpisane zostały stosowne umowy na czas niekreślony, w których ustalony został m.in. zakres obowiązków wynikający z art. 40 ust. 1 i 2 *upł.*

Strażnicy łowieccy posiadali zezwolenie na broń myśliwską oraz posiadali legitymację służbową strażnika łowieckiego ze zdjęciem.

(dowód: akta kontroli str. 37-39)

5.2. Zatrudniony w charakterze strażnika łowieckiego .....²⁸ posiadał wymagane przepisami *upł* uprawnienia, w tym ukończone z wynikiem pozytywnym przeszkolenie, o którym mowa w art. 38 ust. 1 pkt 8 tej ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 37-39, 47)

5.3. W załączniku do sprawozdania ŁOW-1 z sezonu 2012/2013 odnotowano jeden przypadek kłusownictwa z bronią (sprawca nieznany). W dokumentacji jednostki brak było dowodów wskazujących na ujawnienie wnyków lub innych urządzeń kłusowniczych.

(dowód: akta kontroli str. 134-135)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Strażnik łowiecki w obwodzie nr 40 nie ukończył obowiązkowego szkolenia, o którym mowa w art. 38 ust. 1 pkt 8 *upł.* W powyższym zakresie Prezes Koła zeznał, że *strażnik ten posiada uprawnienia strażnika ochrony przyrody, a także zadeklarował, że w razie konieczności wyślemy tego strażnika do Zarządu Okręgowego na kurs strażników, gdy będzie on organizowany.*

(dowód: akta kontroli str. 48-50, 165)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność Koła w badanym obszarze.

²⁷ W kwocie 2 838 zł.

²⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2014 r. poz. 782) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie imienia i pierwszej litery nazwiska. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*²⁹, wnosi o:

1. Podjęcie działań zapewniających terminową wypłatę odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną oraz czynszu przysługującego wydierżawiającym obwody łowieckie.
2. Wylimitowanie przypadków naruszania przepisów rozporządzenia w *sprawie wykonywania polowania i znakowania tusz* dotyczących wydawania upoważnień do wykonywania polowań indywidualnych oraz nieprawidłowego dokumentowania prowadzonych polowań i pozyskanej zwierzyny.
3. Powierzenie zadań w zakresie ochrony zwierzyny i prowadzenia gospodarki łowieckiej osobom spełniającym wszystkie wymagania przewidziane dla strażników łowieckich w art. 38 ust. 1 *upł.*

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, dnia   luty 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Ryszard Staniszewski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis

²⁹ Dz.U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

